raport de analiză a datelor privind

SITUAȚIA GESTIONĂRII DEȘEURILOR ÎN JUDEȚELE DUNĂRENE

Material realizat de Asociația MaiMultVerde în cadrul programului Cu Apele Curate, susținut de Lidl Romania
© MaiMultVerde 2022

INTRO

Pentru a stabili cauzele și soluțiile legate de poluarea cu plastic a Dunării, în cadrul programului **“Cu apele curate”,** a fost analizată modalitatea de gestionare a deșeurilor în localități riverane Dunării, plecând de la premisa că **principala sursă de poluare a apelor cu plastic sunt sursele de uscat, în special gestionarea deficitară a deșeurilor municipale.** În acest scop, începând cu luna iulie 2021, au fost solicitate informații de la instituții cu responsabilități în domeniu pentru a identifica cât mai bine care este situația gestionării deșeurilor municipale. Teritoriul vizat acoperă localitățile de pe malul Dunării din **12 județe,** localități care pot sa aibă cea mai mare contribuție la poluarea din surse de pe uscat cu deșeuri de plastic. Apreciem că **o bună gestionare a deșeurilor municipale este una dintre condițiile principale în evitarea poluării apelor cu plastic,** așa încât colectarea separată la sursă și reciclarea sau valorificarea acestora poate da o imagine a potențialului de poluare a localităților.

INTRO

01 Colectarea datelor

Pentru a avea datele necesare, au fost trimise solicitări de informații publice în temeiul Legii 544/2001 privind liberul acces la informații de interes public, precum și în temeiul Legii 86/2000 privind ratificarea Convenției de la Aarhus. Informațiile au fost solicitate și colectate de către Asociația Mai Mult Verde (MMV) și de către Federația Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară (FADI), care a colectat informații de la membrii federației. Colectarea datelor s-a făcut în perioada august – octombrie 2021.

Pentru a avea date cât mai relevante, au fost solicitate informații cu privire la modul de gestionare a deșeurilor municipale următoarelor instituții:

- **Primăriile localităților riverane Dunării** – au fost trimise solicitări către peste **145 de primării** și au fost primite răspunsuri de la **cca 70 de primării.** Pentru unele dintre aceste localități au fost primite informații suplimentare și de la Asociația de Dezvoltare Intercomunitară.

- **Agențiile județene pentru Protecția Mediului (APM)** din **12 județe** situate pe malul Dunării, respectiv județele: Brăila, Călărași, Caraș-Severin, Constanța, Dolj, Galați, Giurgiu, Ialomița, Mehedinți, Olt, Teleorman, Tulcea. Toate cele 12 APM au răspuns solicitării de furnizare de informații.

- **Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI),** acolo unde acestea sunt constituite și funcționale. Dintre cele 12 județe analizate, există în prezent **5 Sisteme de Management Integrat** funcționale și în operare cu o vechime de peste 2 ani, în județele Călărași, Dolj, Giurgiu, Teleorman și Tulcea, **3 SMID funcționale** dar care au început operarea în anul 2020 și respectiv 2021, în județele Caraș-Severin și respectiv în Mehedinti și Olt, **3 ADI-uri funcționale** dar în care SMID nu este în operare, în județele Brăila, Constanța și un județ care nu are SMID și în care nu este constituit ADI, respectiv în județul Ialomița.

În plus față de cele menționate a fost făcută o solicitare către Administrația Fondului pentru Mediu, dar răspunsul primit nu este relevant pentru analizarea datelor.

Pentru analizarea perspectivelor și a planurilor pe termen scurt cu privire la gestionarea deșeurilor, au fost folosite **Planurile Județene de Gestionare a Deșeurilor** care prezintă situația curentă a gestionării deșeurilor la nivel județean și, în același timp, constituie documentul de bază pentru investițiile viitoare necesare pentru atingerea țintelor de reciclare prevăzute de legislația aplicabilă. Toate județele analizate au în prezent un Plan județean aprobat valabil până în anul 2025.

02

Informații primite și analiza datelor

Informațiile solicitate au vizat modul de gestionare a deșeurilor la nivelul localităților, fracțiile de deșeuri colectate separat și rata de reciclare a deșeurilor municipale, precum și prețul plătit de populație pentru serviciile de salubrizare.

În județele în care SMID este funcțional și în operare, operatorii delegați care au câștigat dreptul de a opera prin licitație acoperă cu servicii de colectare și transport întreg teritoriul județului. În județele fără SMID funcțional, obligația de a organiza gestionarea deșeurilor municipale revine primăriilor, unde de regulă există contracte de delegare pe o perioadă limitată până la intrarea în funcțiune a SMID, cu excepția județului Ialomița, unde nu există în prezent ADI constituit.

Informațiile primite sunt incerte în câteva cazuri, mai ales pentru că au fost folosite mai multe surse de informare, ceea ce ne face să credem că este dificilă compararea performanței în anumite localități sau chiar județe. Cu câteva excepții, **sistemele de colectare separată se realizează pentru deșeurile reciclabile în sistem de aport voluntar la platforme de colectare separată, dotate de regulă cu containere pentru fracții separate de deșeuri (plastic și metal, hârtie și carton, sticlă).** Există însă și cazuri în care, mai ales în zone de case, colectarea se face din poartă în poartă, de regulă cu saci dedicați. În mediul rural sistemul cel mai răspândit este la platforme publice, fiind cel mai ieftin sistem, dar și cel mai puțin performant.

SMID-urile s-au aflat în anul 2020 în plină dezvoltare, astfel încât în unele județe au avut loc proceduri de delegare, iar unele dintre ele au continuat și în 2021. În foarte puține cazuri sistemele au fost funcționale și operabile la nivelul anului 2020, anul pentru care au fost colectat date, așa cum este cazul județelor Călărași, Teleorman și Tulcea.

#cuapelecurate

Datele pe județe prezentate în mod sintetic se prezintă astfel:

Nr. crt.	Județ	Stadiu PJGD	Stadiu SMID	Rata de reciclare în anul 2020	Tarif plătit de populație (lei/pers/luna)
1	Brăila	Aprobat în iulie 2021	ADI funcțional. În procedură de delegare	1% - 30% cea mai mare rată s-a înregistrat în comuna Frecăței și Mărașu	De la 3 lei în rural până la 12 lei în urban
2	Călărași	Aprobat în iunie 2021	ADI funcțional și în operare din anul 2017	1% - 7%	Reciclabil - 0,30 lei în rural și 0,63 lei în urban Rezidual - 4,16 lei în rural și 8,18 lei în urban
3	Caraș- Severin	Aprobat în mai 2021	ADI funcțional și în operare din decembrie 2020	32% și 66%	În mediul rural variază între 2,8 și 11,5lei
4	Constanța	Aprobat în ianuarie 2021	ADI funcțional În perioadă de delegare, previzionat 2022	2% - 11%	4 lei în rural și 11 lei în urban
5	Dolj	Aprobat în august 2021	ADI funcțional și în operare din 2018 cu etape pentru anumite zone în 2021	1% - 6%	De la 5 lei în rural și 11 lei în urban
6	Galați	Aprobat în mai 2021	ADI funcțional În perioadă de delegare	3%	8 lei în urban
7	Giurgiu	Aprobat în mai 2021	ADI funcțional din 2016 dar cu reziliere de contracte în 2018 și reluare procedură	4% în rural și 49% în urban	10 lei pe gosp în rural până la 12 lei în urban
8	Ialomița	Aprobat în aprilie 2021	Nu există ADI Nu există SMID	2% - 9%	Între 2 și 9 lei
9	Mehedinți	Aprobat în 2020	ADI funcțional SMID în operare din 1 iulie 2021	3% – 49%	De la 2 lei în rural și 12 lei în urban
10	Olt	Aprobat în februarie 2021	ADI funcțional SMID cu delegare completă în 2021	-	12 lei
11	Teleorman	Aprobat în mai 2021	ADI funcțional SMID în operare	2% – 47%	4,98 lei în rural și 9,95 lei în urban
12	Tulcea	Aprobatîn august 2021	ADI funcțional SMID în operare	În medie 28% în toate localitățile, mai puțin municipiul Tulcea unde rata este de cca 14%	6,17 lei în rural, 8,26 lei în urban și 12,1 lei în mun. Tulcea

03

Concluzii

Se observă că cele mai performante sisteme de colectare separată și cu rate de reciclare mai mari se înregistrează în județele în care SMID sunt în operare. Dintre acestea se diferențiază județul Tulcea, care are în prezent cea mai bună performanță dintre județele riverane Dunării. Performanțe bune și cu rate de reciclare în creștere se observă și în județul Teleorman, în special în localitatea Zimnicea, unde rata de reciclare este cea mai mare dintre toate localitățile analizate. Cu toate acestea, modul de raportare a datelor și metoda de calcul pun sub semnul întrebării datele raportate și fac dificilă compararea performanței între localitățile analizate.

Conform celor raportate există încă localități în care deșeurile nu se colectează, ceea ce presupune că în acele localități potențialul de poluare a apelor este foarte mare.

Chiar în județele cu SMID în operare au fost înregistrate sincope, așa cum este cazul județului Călărași, unde au fost reziliate contracte delegate și a fost necesară reluarea procedurii de delegare prin licitație publică.

Există și câteva localități în care delegarea este realizată de către primărie și care au o performanță foarte bună, așa cum este cazul comunelor Frecăței și Mărașu din județul Brăila, Socol, Berzasca și Pojejena din județul Caraș-Severin.

Factori de influență identificați în buna funcționare a sistemelor de colectare separată și rata de reciclare a deșeurilor municipale:

- **Tariful plătit de populație**

În localitățile în care tariful este mai mare, performanța este pe măsură; un exemplu concret este județul Tulcea, unde este practicat cel mai mare tarif perceput în mediul rural - 6,17 lei/persoană/lună - comparativ cu până la 4 lei în alte localități. Asta demonstrează că, acolo unde serviciile sunt plătite și pot să fie acoperite costurile, se înregistrează și performanță.

- **Modalitatea de colectare – la platforme publice sau din poartă în poartă**

Colectarea cât mai aproape de sursa de generare este unul dintre factorii de influență cei mai importanți, iar în localitățile în care s-a trecut de la colectarea la platformă la colectarea din poartă în poartă a crescut atât cantitatea de deșeuri reciclabile colectate, cât și calitatea deșeului, ceea ce se reflectă în rate crescute de reciclare.

- **Numărul fracțiilor de deșeuri reciclabile colectate**

Numărul fracțiilor colectate este important pentru că influențează atât comportamentul populației care participă la sistem cât și calitatea deșeului colectat. În funcție de cantitatea și structura deșeului generat, numărul de fracții colectate se adaptează la specificul local.

- **Frecvența de colectare**

Aceasta se adaptează în funcție de volumele de colectare disponibile, cantitățile estimate a fi colectate și se stabilesc în contractele de delegare, pentru că sunt generatoare de costuri.

- **Campaniile de informare pentru populație**

Informarea are un rol important pentru că în localitățile unde au fost derulate campanii crește numărul participanților la sistem, dar și calitatea și cantitatea deșeurilor colectate separat cu influență în ratele de reciclare. În județul Tulcea au avut loc campanii susținute în primul an de funcționare a SMID, ceea ce a asigurat succesul acestui sistem.

- **În prezent, în județele riverane Dunării nu există sisteme performante de colectare separată a deșeurilor, respectiv a plasticului, cu câteva excepții: județul Tulcea, localitățile Zimnicea din județul Teleorman, Frecăței și Mărașu din județul Brăila, Socol, Berzasca și Pojejena din județul Caraș-Severin.**

- **Este de așteptat ca în următorii 2 ani această situație să se îmbunătățească, odată cu intrarea în funcțiune a SMID din mai multe județe.**

- **Bunele practici pe care le-au demonstrat cei care azi au reușit să performeze pot să fie model pentru alte localități din bazinul Dunării, mai ales analizând factorii de influență care pot să conducă la rezultate bune, și anume gestionarea în Sisteme de Management Integrat al Deșeurilor prin colectarea cât mai aproape de sursa de generare și plata corectă a serviciilor de către populație.**

Material realizat de Asociația MaiMultVerde în cadrul programului Cu Apele Curate, susținut de Lidl Romania
© MaiMultVerde 2022